

TURISTIČKA VALORIZACIJA MATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE GRADA ZAPREŠIĆA

Pranjić, Anđela

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:376467>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-07**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Anđela Pranjić

**TURISTIČKA VALORIZACIJA MATERIJALNE
KULTURNE BAŠTINE GRADA ZAPREŠIĆA**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2022. godine

Andela Pranjić

**TURISTIČKA VALORIZACIJA MATERIJALNE
KULTURNE BAŠTINE GRADA ZAPREŠIĆA**

**Tourist valorization of the material cultural heritage in the
city of Zaprešić**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij Ugostiteljstvo

Kolegij: Turističko vrednovanje kulturne baštine

Mentor: dr. sc. Silvija Vitner Marković, prof. v.š.

Matični broj studentice: 0248048720

Karlovac, studeni, 2022.

SAŽETAK

Ovaj završni rad analizira turističku valorizaciju materijalne kulturne baštine koja se nalazi u gradu Zaprešiću. Analiza materijalne kulturne baštine grada Zaprešića podrazumijeva pregled kulturnih dobara koja su prilagođena posjeti i koriste se u turističke svrhe. U radu se također ukazuje na prednosti i nedostatke turističke ponude, ali i na moguća unapređenja iste.

Ključne riječi: materijalna kulturna baština, turistička valorizacija, grad Zaprešić.

SUMMARY

This final paper analyzes the tourist valorization of the material cultural heritage located in the city of Zaprrešić. The analysis of the material cultural heritage of Zaprrešić City includes an overview of the cultural goods adapted for tourist visits. Furthermore, the paper points out the advantages and disadvantages of the tourist offer, as well as possible improvements.

Keywords: material cultural heritage, tourist valorization, Zaprrešić City

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1 Predmet i cilj rada	1
1.2 Izvori i metode prikupljanja podataka	1
1.3 Struktura rada.....	1
2. KULTURNA BAŠTINA – PODJELA I UPRAVLJANJE	2
2.1. Podjela kulturne baštine.....	3
2.2. Upravljanje materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom	4
3. KULTURNI TURIZAM I KULTURNI TURIST.....	6
1.4. Pojam kulturnog turizma i kulturnog turista.....	6
3.2. Strategija razvoja kulturnog turizma u Republici Hrvatskoj	9
4. MATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA GRADA ZAPREŠIĆA	12
4.1. Povijest grada Zaprešića	12
4.2. Turistička valorizacija materijalne kulturne baštine – Novi dvori.....	13
4.2.1. Općenito o Novim dvorima	13
4.2.2. Manifestacija „Dani Jelačića“.....	19
4.2.3. Ciklus „Ban. Glazba. Uspomena.“	20
4.2.4. Tematske vođene ture i interpretacijske šetnje.....	21
4.3. Turistička valorizacija materijalne kulturne baštine – Muzej Matije Skurjenija	24
4.3.1. Općenito o Matiji Skurjeniju i muzeju	24
4.3.2. Izložbe	26
4.3.3. Promocije knjiga i literarne večeri	27
4.3.4. Koncerti	28
4.4. Turistička valorizacija materijalne kulturne baštine - Dvorac Lužnica.....	29
4.4.1. Općenito o dvorcu Lužnica.....	29
4.4.2. Konferencije i duhovni seminari.....	31
4.4.3. Proizvodnja vlastitih proizvoda	31
4.4.4. Manifestacije.....	32
5. SWOT ANALIZA GRADA ZAPREŠIĆA KAO TURISTIČKE DESTINACIJE.....	35
6. ZAKLJUČAK	37
POPIS LITERATURE.....	38
POPIS TABLICA.....	39
POPIS SLIKA.....	40

1. UVOD

1.1 Predmet i cilj rada

Predmet ovog završnog rada je turistička valorizacija materijalne kulturne baštine grada Zaprešića. Cilj rada je analizirati materijalnu kulturnu baštinu koja je prilagođena posjeti i prikazati stanje turističkog vrednovanja i korištenja spomenute baštine.

1.2 Izvori i metode prikupljanja podataka

Pri izradi ovog završnog rada kao primarni izvori koristile su se stručne knjige, internetske stranice, dostupni interni podaci iz Muzeja Matije Skurjenija, podaci prikupljeni u dvorcu Lužnica i razne brošura Turističke zajednice grada Zaprešića o lokalitetima koji su se obrađivali. Znanstveno istraživačke metode korištene pri izradi ovog završnog rada su metoda istraživanja za stolom, deskriptivna metoda i metoda kompilacije.

1.3 Struktura rada

Završni rad sastoji se od šest poglavlja. Prvo poglavlje je uvod u kojem se navodi predmet i cilj rada, te metode i izvori podataka koji su se koristili u realizaciji istog. Sljedeća dva poglavlja objašnjavaju i analiziraju pojam kulturne baštine i kulturnog turizma. Nakon pojmovnog definiranja, u četvrtom poglavlju slijedi pregled i analiza materijalne kulturne baštine grada Zaprešića koja je prilagođena posjeti. U petom poglavlju sumarnom analizom stanja prikazuju se snage, slabosti, prilike i prijetnje grada Zaprešića kao turističke destinacije. Završni rad završava zaključnim razmatranjima.

2. KULTURNA BAŠTINA – PODJELA I UPRAVLJANJE

Kada se govori o kulturnoj baštini, ona je često definirana kao „način života“ koji se prenosi s generacije na generaciju, a koji određuje neku društvenu skupinu i čini ju prepoznatljivom. Stoga se može reći da kulturnu baštinu čine svi oni naslijeđeni materijalni artefakti i nematerijalni atributi koji se održavaju i čuvaju, kako za sadašnje, tako i za buduće generacije jer baština je jedinstvena i nezamjenjiva.¹

Postoje četiri razine kulturne baštine, a to su:²

1. svjetska,
2. nacionalna,
3. lokalna,
4. osobna.

Svjetska baština je poznata širem krugu javnosti, što budi veći interes kod ljudi pa time i veću posjećenost lokaliteta. Takva baština može pobuđivati osjećaj strahopoštovanja, ali tada često izostaje osjećaj osobne povezanosti.

Nacionalna baština uglavnom predstavlja neke nacionalne ideale i ponos, te privlači one turiste koji žele naučiti i saznati što više o destinaciji koju posjećuju.

Lokalna baština najčešće ne privlači turiste iz stranih zemalja. Kroz lokalnu baštinu, lokalne sredine, gradovi i sela, pokušavaju sačuvati scene i strukture prošlosti koje se inače ne bi plasirale za državnu skrb.

Osobna baština ima najsubjektivniji pristup od svih vrsta baštine i kao takva privlači one turiste koji su emotivno vezani za određeni lokalitet.³

¹ Jelinčić, D.A.: Abeceda kulturnog turizma, Meandarmedia, Zagreb, 2008., str. 26

² Jelinčić, D.A.: Kultura u izlogu, Meandarmedia, Zagreb, 2010., str. 18

³ Ibidem

2.1. Podjela kulturne baštine

Kulturna baština dijeli se na materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu. Materijalna se pak dijeli na pokretnu i nepokretnu kulturnu baštinu.

Nepokretno kulturno dobro može biti:⁴

- grad, selo, naselje ili njegov dio,
- građevina ili njezini dijelovi s okolišem,
- spomenik, memorijalno područje s povijesnim događajima i osobama,
- arheološko nalazište i arheološka zona,
- krajolik i njegov dio koji je povijesno karakterističan i koji svjedoči o čovjekovoj nazočnosti u prostoru,
- vrtovi, perivoji i parkovi.

Pokretno kulturno dobro može biti:⁵

- zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba,
- crkveni inventar i predmeti,
- arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma i rukopisi,
- filmovi,
- arheološki nalazi,
- etnografski predmeti,
- stare i rijetke knjige, novac, vrijednosni papiri, poštanske marke i druge tiskovine,
- dokumentacija o kulturnim dobrima,
- uporabni predmeti, prometna i prijevozna sredstva i uređaji i druge pokretne stvari od umjetničkog, povijesnog, paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značaja.

Osim materijalne kulturne baštine, definicija baštine uključuje i nematerijalne oblike pojedine kulture. Takva baština najčešće se njegovala i očitovala u tradicijskim vrijednostima,

⁴Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Narodne novine (NN 62/20), Čl. 7.

⁵Ibidem, Članak 8.

običajima, duhovnim vjerovanjima, jeziku, umjetničkom izrazu i ostalim aspektima ljudske aktivnosti.

Preciznije, nematerijalna kulturna baština podrazumijeva:⁶

- jezik, dijalekte i usmenu književnost svih vrsta,
- folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote,
- tradicijska umijeća i obrte.

Također, značajan dio kulture čini i prirodna baština sa svojim prirodnim okolišem, krajolicima te biljnim i životinjskim svijetom i kao takva uvelike pridonosi turističkoj ponudi zajednice.⁷

2.2. Upravljanje materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom

Kontinuirana briga o održavanju kulturne vrijednosti kulturnih dobara nužna je kako bi sadašnje i buduće generacije u njoj mogle uživati. Tako je upravljanje materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom usko vezano uz pojam održivosti. Sam proces upravljanja često se veže uz restauraciju, arheologiju, konzervaciju, muzeologiju, povijest i arhitekturu.⁸

Kvalitetno upravljanje materijalnom kulturnom baštinom uvelike ovisi o:⁹

- vlasništvu koje može biti javno, privatno i mješovito te ovisno o tome određuje se najoptimalniji model upravljanja,

- ekonomiji baštine gdje je važno definirati izvore financiranja baštine, a uobičajeni izvori prihoda na lokalitetima baštine su:

- izravno financiranje od strane vlade, lokalne vlasti u obliku potpora, donacija, nasljedstva, članstva, darovnica, sponzorstava i sl.,

⁶Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Narodne novine (NN 62/20), čl. 9.

⁷ Jelinčić, D.A.: Kultura u izlogu, Meandarmedia, Zagreb, 2010., str. 22

⁸ Ibidem, str. 25

⁹ Ibidem, str. 65 - 80

- maloprodaja koja je jedna od ključnih strategija prihodovanja jer su turisti za vrijeme godišnjih odmora skloniji kupovanju, a najviše onih roba koje su vezane uz lokalitet,
- smještaj odnosno ugostiteljstvo kojima je primarni cilj gosta zadržati što dulje u destinaciji i ponudu prilagoditi njegovim željama i potrebama,
- događanja koja su jedan od ključnih načina privlačenja posjetitelja, pri čemu treba imati na umu da su organizirani festivali, manifestacije, sajmovi i sl. samo dodana vrijednost kulturnom dobru i služe kao pomoćni alat u ostvarivanju primarne uloge kulturnog dobra,
- interpretacija koju čine tiskani materijali u smislu brošura, knjiga, monografija i sl., audio – vizualna vodstva i vodstva uz osobnog vodiča,
- naknade korisnika u koje ubrajamo najam određenih dijelova lokaliteta npr. za vjenčanja, obiteljska druženja, sastanke i sl., naplata ulaznica u muzeje i galerije ili za sudjelovanje u određenim aktivnostima,

- upravljanju ljudskim resursima gdje također postoje, sukladno vlasništvu baštine, zaposlenici u privatnom ili javnom sektoru i volonteri. Ključno je ulaganje u znanje, profesionalan pristup i adekvatno nagrađivanje rada djelatnika, što ujedno služi i kao stimulacija pri radu,

- upravljanju posjetiteljima na što se u posljednje vrijeme pridaje sve više pažnje budući da se održivost baštine postiže ne samo brigom o samom lokalitetu, nego i brigom o doživljaju gosta koji mora biti ugodan i potaknuti ga na ponovni posjet, te o

- upravljanju lokalnim stanovništvom jer je izuzetno bitno lokalno stanovništvo uključiti u upravljanje kulturnom baštinom, osvijestiti ih na važnost brige o kulturnoj baštini što će rezultirati i pozitivnim ophođenjem lokalnog stanovništva prema posjetiteljima.

Upravljanje nematerijalnom kulturnom baštinom i potrebu za njezinim očuvanjem prvi puta je definirao UNESCO u svojoj Konvenciji o zaštiti nematerijalne baštine. Cilj Konvencije je potaknuti zajednicu da se s poštovanjem odnosi prema svojoj autentičnoj kulturi i izvornoj tradiciji budući da sve više turista pokazuje interes upravo za takvim oblikom baštine. Ne

postoji jedinstven način upravljanja nematerijalnom kulturnom baštinom jer su kulture različite što ukazuje na to da upravljanje ovim oblikom baštine nije nimalo lak posao.¹⁰

3. KULTURNI TURIZAM I KULTURNI TURIST

1.4. Pojam kulturnog turizma i kulturnog turista

Najčešće korištena definicija kulturnog turizma je ona koju je odredio jedan od teoretičara kulturnog turizma, Greg Richards (2002.), a koju navodi Jelinčić (2008): „*Kulturni turizam je kretanje ljudi uzrokovano kulturnim atrakcijama izvan njihova mjesta stanovanja s namjerom prikupljanja novih informacija i iskustava kako bi zadovoljili svoje kulturne potrebe.*“ Mnogi autori koriste i neke druge definicije kulturnog turizma, ali u pravilu ovu vrstu turizma objašnjavaju kao zabavno – edukativni doživljaj u kombinaciji s umjetnošću, poviješću, ali i prirodnom i društvenom baštinom. Isto tako, napominje se da je kulturni turizam izbor svakog pojedinca koji se želi uključiti u ovu vrstu specifičnog oblika turizma. Kulturni turizam je širok pojam koji uključuje mnoge segmente života, te ne može biti usko definiran. Kulturu i kulturni turizam ne treba razdvajati, naprotiv, potrebno ih je promatrati u međusobnom odnosu, kako u teoriji, tako i u praksi. I kultura i kulturni turizam su dinamične pojave zbog čega je otežano njihovo definiranje jer se pojam, vrijednosti i shvaćanja neprekidno mijenjaju.¹¹

Unatoč teškom određivanju jedinstvene definicije kulturnog turizma, smisao i zadaća ovakve vrste turizma je jasna, a to je predstavljanje nekog grada, regije ili države u najboljem svjetlu i stavljanje naglaska na ono po čemu se neki lokalitet razlikuje od drugih, odnosno što određenu destinaciju čini posebnom.

¹⁰ Jelinčić, D.A.: Kultura u izlogu, Meandarmedia, Zagreb, 2010. str. 22

¹¹ Jelinčić, D.A.: Abeceda kulturnog turizma, Meandarmedia, Zagreb, 2008., str. 43

Kulturni turist je sofisticirana i visokoobrazovana osoba koja više zarađuje, pa je sukladno tome i sklonija trošenju većih novčanih sredstava u destinaciji koju posjećuje. Izrazito bitno mu je da u receptivnoj zemlji doživi nešto novo i jedinstveno i svoje putovanje najčešće organizira u vlastitom aranžmanu. Ova vrsta turista je vrlo aktivna i svoje slobodno vrijeme voli provoditi na isti način.¹²

Definicija kulturnog turizma, navedena u prethodnom poglavlju koju nam nudi Richards je dosta ograničena budući da ne podrazumijeva onu vrstu turizma u kojem je kultura sekundarna motivacija. Stoga, razlikujemo kulturni turizam prema stupnju motivacije turista.

Motivacija turista može biti:¹³

- primarna,
- usputna,
- slučajna.

Primarna motivacija je kada turist u određenu destinaciju dolazi isključivo da bi sudjelovao u njezinom kulturnom životu npr. na izložbe, različita glazbena događanja, kazališne predstave i sl.

Kod usputne motivacije turist u određenu destinaciju dolazi zbog odmora, posla ili nekog drugog primarnog motiva, a tijekom boravka u destinaciji usput posjeti neku izložbu, glazbeni festival ili se upozna s jezikom lokalnog stanovništva.

Slučajna motivacija je kada turist nema namjeru upoznati kulturu lokalnog stanovništva destinacije u koju ide, ali dolazi u kontakt s njima i nesvjesno upoznaje njihov način života i tradiciju.

Prema gore navedenoj tipologiji kulturnog turizma proizašla je tipologija koja razlikuje tri vrste kulturnog turista, a koja je osnova za stvaranje strategija razvoja kulturnog turizma na svim razinama zajednice, a to je:¹⁴

- turist usputne ili slučajne kulturne motivacije,
- turist inspiriran kulturom i
- pravi kulturni turist

¹² Jelinčić, D.A.: Kultura u izlogu, Meandarmedia, Zagreb, 2010., str. 64

¹³ Jelinčić, D.A.: Abeceda kulturnog turizma, Meandarmedia, Zagreb, 2008., str. 43

¹⁴ Jelinčić, D.A.: Kultura u izlogu, Meandarmedia, Zagreb, 2010., str. 66

Turist usputne ili slučajne kulturne motivacije je osoba koja u određenu destinaciju dolazi zbog nekih drugih razloga koji nisu vezani za kulturu. Razlozi njegova dolaska mogu biti različiti stoga i on može biti različita vrsta turista npr. zdravstveni turist ako dolazi iz zdravstvenih razloga, sportski turist ako je u određenu destinaciju došao zbog nekog sportskog događanja itd. Koji god razlog bio, turist će svakako doći u doticaj s kulturom, a usput možda i posjetiti neku kulturnu atrakciju.

Turist inspiriran kulturom ili, kako se u literaturi često predstavlja, kao „*Must see* turist“ je ona vrsta turista koja je orijentirana isključivo prema velikim kulturnim događanjima koja su poznata i aktualna. Kultura je njemu glavni motiv koji je vrlo naglašen, ali ovakva vrsta turista ne čini stalno tržište jer se njegova motivacija ne zasniva na dubljem znanju i interesima.

Pravi kulturni turist je onaj koji u određenu destinaciju odlazi motiviran isključivo kulturom i željom da sudjeluje u različitim kulturnim događanjima i posjeti različite kulturne atrakcije u destinaciji. Destinaciju bira na temelju svojih specijaliziranih interesa, ali to ne mijenja njegovu kulturnu motivaciju koja je zasnovana na kulturnom znanju.¹⁵

¹⁵ Jelinčić, D.A.: Abeceda kulturnog turizma, Meandarmedia, Zagreb, 2008., str. 48

3.2. Strategija razvoja kulturnog turizma u Republici Hrvatskoj

Hrvatska kao destinacija ima vrlo bogato povijesno i kulturno nasljeđe što je dobra pretpostavka za razvoj kulturnog turizma. Iako ima potencijala u smislu kulturnih turističkih atrakcija, smatra se da Hrvatska i dalje ne ostvaruje dovoljan broj turista koji ju posjećuju zbog njezine kulture i, samim time, nije prepoznata kao destinacija bogata kulturom. Na tragu toga, Institut za turizam u Zagrebu dobiva zadatak da osmisli strategiju koja će nagnati kulturni i turistički sektor na suradnju, koja je nužna za razvijanje kvalitetnog kulturnog turističkog proizvoda. Strateški dokument, kojeg je Institut nazvao „Od turizma i kulture do kulturnog turizma: strategija razvoja“, također naglašava i potrebu za uključivanjem lokalne zajednice i resornog ministarstva kako bi se zadani strateški ciljevi ostvarili. Takav oblik suradnje, uz adekvatan i kvalitetan marketinški program, financijski bi doprinio i kulturi i turizmu, ali i lokalnoj zajednici što bi na kraju rezultiralo i većim turističkim prometom u državi.¹⁶

Institut za turizam odredio je pet ključnih strateških ciljeva:¹⁷

1. Razviti i opremiti ključne nacionalne kulturno – turističke atrakcije kvalitetnim vizitacijskim sadržajima.
2. Osmisliti i pripremiti kulturno – turistički proizvodni portfelj na nacionalnoj i regionalnim razinama za plasman na turističko tržište.
3. Aktivirati međunarodno i domaće turističko tržište kvalitetnim i dobro osmišljenim marketingom kako bi se stvorila tržišna prepoznatljivost na međunarodnoj razini te potakla domaća potražnja.
4. Stvoriti institucionalne i organizacijske preduvjete za razvoj kulturnog turizma uspostavom nacionalnog liderstva i strateških partnerstva.
5. Unaprijediti znanja, vještine i kompetencije dionika kulturnog turizma za razvoj proizvoda, poduzetništva u turizmu i pružanje kvalitetne usluge.

¹⁶Tomljenović, R., Boranić Živoder, S., Akcijski plan razvoja kulturnog turizma, Institut za turizam, 2015., https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/001_160128-AP_kulturni.pdf, (30.7.2022.)

¹⁷ Ibidem

Za postavljene strateške ciljeve potrebno je odrediti mjere i aktivnosti, a Institut ih je organizirao u pet programskih područja. Svako to područje ima zadane mjere i aktivnosti koje je potrebno realizirati.¹⁸

Područja i mjere su kako slijedi u nastavku.

Tablica 1: Akcijski plan razvoja kulturnog turizma u RH

Programsko područje	Mjere
1. INFRASTRUKTURA ZA KULTURNI TURIZAM	<p>1.1.Stvaranje nacionalne i regionalne liste prioritetnih kulturno – turističkih atrakcija</p> <p>1.2.Unapređenje kvalitete doživljaja i raspona usluga za posjetitelje</p> <p>1.3.Uspostavljanje infrastrukture za objedinjavanje ponude kreativnih i kulturnih industrija za turizam</p>
2. RAZVOJ PROIZVODA KULTURNOG TURIZMA	<p>2.1.Razvijanje tematskih kulturnih itinerera</p> <p>2.2.Stvaranje jedinstvenosti i konkurentske prednosti turističkih regija na temelju kulturno – turističke ponude</p> <p>2.3.Poticanje privatnog poduzetništva u razvijanju proizvoda koji će nadopunjavati i podržavati razvoj kulturnih turističkih proizvoda</p> <p>2.4.Program oživljavanja kulturno – turističkih atrakcija festivalima i događanjima</p>
3. MARKETING KULTURNOG TURIZMA	<p>3.1.Unapređenje komunikacijskih aktivnosti</p> <p>3.2.Unapređenje istraživanja i interni marketing</p> <p>3.3.Unapređenje prodaje</p>

¹⁸Tomljenović, R., Boranić Živoder, S. Akcijski plan razvoja kulturnog turizma, Institut za turizam, 2015., https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/001_160128-AP_kulturni.pdf ,(30.7.2022.)

<p>4. PARTNERSTVO ZA RAZVOJ KULTURNOG TURIZMA</p>	<p>4.1. Formiranje formalnog partnerstva za kulturni turizam na nacionalnoj razini 4.2. Poticanje uspostavljanja klastera za razvoj kulturno – turističkih atrakcija na proizvodnoj i geografskoj razini 4.3. Uspostavljanje partnerstva za marketing kulturno – turističkih atrakcija</p>
<p>5. EDUKACIJA ZA KULTURNI TURIZAM</p>	<p>5.1. Razvijanje modularnih kurikuluma za razvoj i interpretaciju kulturne baštine 5.2. Obrazovanje djelatnika u kulturi za turističko poduzetništvo 5.3. Obrazovanje kulturnih i kreativnih poduzetnika za turizam</p>

Izvor: Tomljenović, R., Boranić Živoder, S., Akcijski plan razvoja kulturnog turizma, Institut za turizam, 2015., https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/001_160128-AP_kulturni.pdf, (30.07.2022.)

4. MATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA GRADA ZAPREŠIĆA

4.1. Povijest grada Zaprešića

Grad Zaprešić relativno je mlad grad, ako uzmemo godinu njegova osnutka. Osnovan je 1995. godine, no najnoviji moderni istraživači smatraju da se zaprešićki kraj prvi puta spominje davne 1209. godine. Iako ovaj završni rad podrazumijeva kulturnu baštinu isključivo grada Zaprešića, za tumačenje njegove povijesti važno je spomenuti i njegovu okolicu, odnosno općine kao dio njegove administrativne cjeline. Zaprešić se prostire na 52,60 km² i prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine, u njemu živi 24 133 stanovnika. Šire područje Zaprešića prostire se na 251,8 km² i čini ga grad Zaprešić sa sedam okolnih općina – Bistra, Brdovec, Dubravica, Jakovlje, Luka, Marija Gorica i Pušća. U povelji hrvatsko – ugarskoga kralja Andrije II. Arpadovića iz 1209. godine, spominju se imena naselja zaprešićkog kraja. Ime Zaprešić, neizravno se spominje iz dobro poznatog popisa župa Zagrebačke biskupije iz 1334. godine gdje se spominje „Ecclessia S. Petri Crapina“ i smatra se da se taj zapis odnosi na crkvu sv. Petra u Zaprešiću koja danas ima status župne crkve.¹⁹ O pretpovijesti zaprešićkog kraja svjedoče razni predmeti pronađeni na tom području – bakrene sjekire iz eneolitika nađene u Mariji Gorici, te predmeti iz željeznog doba na Sv. Križu. Također, antički ostaci pronađeni u Drenju – današnjoj općini Brdovec, svjedoče o pruzi koja je prolazila tim područjem u doba Starog Rima.²⁰ Zaprešić i njegova okolica poznati su i kao kraj bogat dvorcima. Broje čak 6 dvoraca – dvorci Laduč i Januševac u općini Brdovec, dvorac Oršić u općini Bistra, dvorac Oršić u Jakovlju, te dvorac Lužnica i Novi dvori koji će detaljnije biti obrađeni u sljedećim poglavljima rada.

¹⁹ Grad Zaprešić, Monografija grada Zaprešića, Grad Zaprešić, Zaprešić, 2015., str. 16 - 20

²⁰ Ibidem

Slika 1. Grb grada Zaprešića

Izvor: Grad Zaprešić, <https://zapresic.hr/>, (31.07.2022)

4.2. Turistička valorizacija materijalne kulturne baštine – Novi dvori

Iako grad Zaprešić ima mnogobrojne atrakcije i lokalitete idealne za organizaciju raznih manifestacija i ostalih događanja, u te svrhe ipak se najviše koristi kompleks Novih dvora. Prekrasan prirodni ambijent zajedno s poviješću kojom odiše, glavni su adut grada za privlačenje velikog broja posjetitelja.

U ovom poglavlju izdvojene su neke od manifestacija i događanja koja su najznačajnija za ovaj grad, odnosno za lokalitet koji se obrađuje jer privlače najveći broj posjetitelja.

4.2.1. Općenito o Novim dvorima

Novi dvori su primjer očuvanosti cjelovitog rezidencijalnog i gospodarskog vlastelinskog posjeda i jedinstveni su spomenik kulturne i povijesne baštine sjeverozapadne Hrvatske i šireg srednjoeuropskog kruga. Vlastelinski posjed Novih dvora čine stambene i gospodarske zgrade, a reprezentativni ambijent čine pristupna aleja, perivoj s vijugavim stazama, neogotička kapela sv. Josipa te grobnica obitelji Jelačić skrivena u dubini luga Hrastina.²¹

Tijekom stoljeća mijenjali su se vlasnici Novih dvora, pa osim obitelji Jelačić, koji su bili posljednji vlasnici, imanjem su također upravljali Zrinski, Čikulini, Sermagei, Festetići, i Erdödy. Kako su se mijenjali vlasnici, tako se i izgled imanja mijenjao. Kao prvi vlasnici Novih dvora spominje se obitelj Zrinski. Spominju se u kontekstu prvih vlasnika utemeljene

²¹ Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprešića, Zaprešić 2020., str. 5

gospoštije Novi dvori u sklopu susedgradsko – stubičkog vlastelinstva, davne 1611. godine.²² Nakon pogublje Petra Zrinskog²³ imanje je zaplijenjeno i naknadno prodano na dražbi. Kasnije je vlastelinstvo ustupljeno Čikulinima. Obitelj Čikulin ujedno je bila i vlasnik Susedgrada – Starih dvora, a kada su podigli drvenu kuriju cijeli posjed se naziva Curia nova – Novi dvori. Sljedeći vlasnici – Sermagei, na vlastelinstvu zatiču uglavnom drvene građevine koje postepeno zamjenjuju zidanim. Također, staru drvenu kuriju dograđuju i ona s vremenom poprima veličinu i izgled baroknog ladanjskog dvorca. Obitelj Sermagei udajom se povezuje s obitelji Festetić pa tako početkom 19. stoljeća Novi dvori dobivaju novog vlasnika.²⁴ Pod upravom Festetića dvorac se proširuje i grade gospodarske zgrade koje su i danas sačuvane. Grof Aleksandar Erdödy kupuje Nove dvore od obitelji Festetić te daje nadozidati neogotičke elemente na dvorcu i tako napokon dovršava vanjski izgled dvorca, ali i započinje oblikovanje pejzažnog perivoja dajući mu današnji izgled. Godine 1852. ban Josip Jelačić, za 175 000 forinti srebra, kupuje posjed Novih dvora. Interijer dvorca uređuje po uzoru na otmjene salone iz sredine 19. stoljeća. Za vrijeme njegovog upravljanja gradi se kapela sv. Josipa i dovršava se uređenje perivoja i cjelokupnog posjeda.²⁵

O gospodarskim aktivnostima na imanju svjedoče brojne gospodarske zgrade kao što su žitnica, a danas muzej Matije Skurjenija (koji će detaljnije biti obrađen u nastavku ovoga rada), vršilnica, mljekara, kuružnjak, staje i konjušnica te vrtlareva kućica.

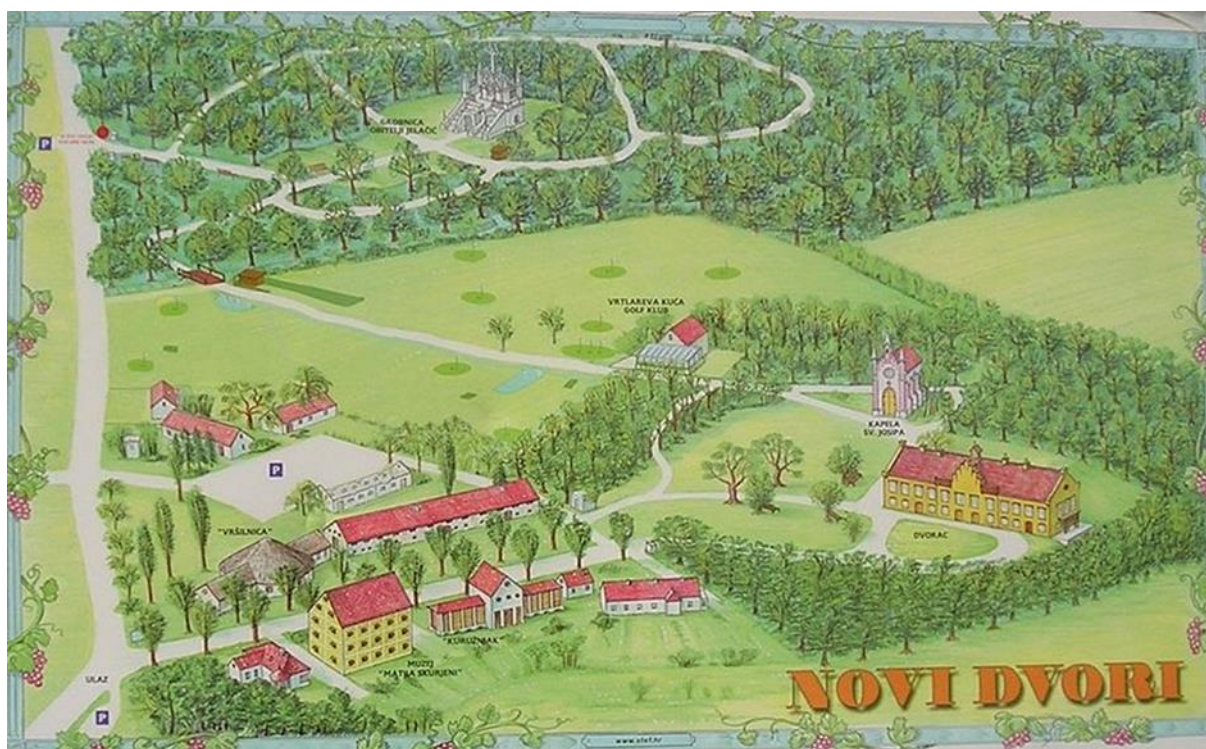
²² Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprešića, Zaprešić 2020., str. 5

²³ Hrvatski ban i praunuk Nikole Šubića Zrinskog (Sigetskog) – koji je smaknut kao urotnik u Bečkom Novom Mjestu

²⁴ Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprešića, Zaprešić, 2020., str. 5

²⁵ Ibidem

Slika 2: Mapa Novih dvora

Izvor: Wiki – dveri, www.wiki-dveri.hr, (31.07.2022)

Na imanju Novi dvori uzgajale su se razne žitarice i žetva je bila jedan od najtežih i najvažnijih poslova. Kao što i samo ime objekta govori, vršilnica je služila za vršenje žita. Do kraja 19. stoljeća taj posao obavljao se ručno ili uz pomoć stoke. Okrugla vršilnica kako ju ljudi često nazivaju, prepoznatljiva je po svom središnjem kružnom tlocrtu – gumnu u čijem je središtu bio stup oko kojeg su se polagali rastreseni snopovi. Konji, koji su za stup bili vezani duljim užetom, kretali su se kružno i kako su gazili svojim teškim kopitima, tako su odvajali zrnje od klasova. Vršilnica Novih dvora jedini je primjer u cijelosti sačuvane građevine ovoga tipa kako u Hrvatskoj tako i na širem kulturnom prostoru srednje Europe. Zgrada Vršilnice u potpunosti je obnovljena 2018. godine i danas služi kao multimedijски centar za kulturna događanja i poslovne skupove.²⁶

²⁶ Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprešića, Zaprešić 2020., str. 6

Slika 3. Vršilnica

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprješića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (31.07.2022)

Zgrada žitnice isto je jedan od primjera u cijelosti očuvane gospodarske građevine koja svojim prepoznatljivim pročeljem, između ostalih objekata, čini vlastelinsko imanje Novih dvora. Žitnica se spominje u popisu inventara iz 1782. godine kao sjenik koji je u vrlo lošem stanju na dvadeset drvenih stupova nasuprot vršilnice.²⁷ Početkom 19. stoljeća podignut je troetažni objekt na istom mjestu koji služi kao spremište plodina. Žitnica je najviši objekt u cijelom kompleksu, a njezin izgled proizlazi iz njezine funkcije. Plodine su se skladištile na gornjim katovima kako bi se izbjegla vlažnost prizemlja, a i na taj način se miševima otežao pristup istima. Žitnica je prepoznatljiva po zemljanoj oker boji pročelja koja se javljaju u 17. stoljeću u Italiji, a preko habsburških zemalja u Hrvatsku dolaze krajem 18. i početkom 19. stoljeća.²⁸ Osim prepoznatljive boje pročelja, zgradu žitnice krase i otvori koji su paralelno smješteni na svim zidovima i služili su kao utori za zrak i omogućavali njegovo stalno strujanje. Danas su ti otvori u funkciji prozora na renoviranoj i prenamijenjenoj zgradi muzeja Matije Skurjenija.²⁹

²⁷ Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprješića, Zaprješić 2020., str. 7

²⁸ Ibidem, str. 8

²⁹ Ibidem

Slika 4. Žitnica:

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (31.07.2022)

Kapela sv. Josipa izgrađena je 1855. godine u neogotičkom stilu po nalogu bana Josipa Jelačića.³⁰ Zidana je golim kamenom i opekom i njezinim dovršetkom zaokruženo je Jelačićevo uređenje Novih dvora kao banske rezidencije. Kada je ban Josip Jelačić dao izgraditi kapelicu nije ni slutio da će u njoj morati načiniti i grobnicu za svoju prerano preminulu kćer. Naime, ban i njegova supruga, grofica Sofija rođena Stockau, dobili su malu Anu u prosincu 1884. godine, a samo 9 mjeseci nakon Ana preminula je od kolere koja je tada harala.³¹ Shrvani ban i njegova supruga svoju kćer jedinicu pokopali su u novoizgrađenu kapelicu sv. Josipa. Kasnije, posmrtni ostaci bana također su položeni pored njegove kćeri kako je i sam zahtijevao.³²

Nove dvore naslijedio je njegov brat Juraj (Đuro)³³ Jelačić koji će kasnije, prema zahtjevu svoga brata, dati izgraditi obiteljsku grobnicu Jelačić.

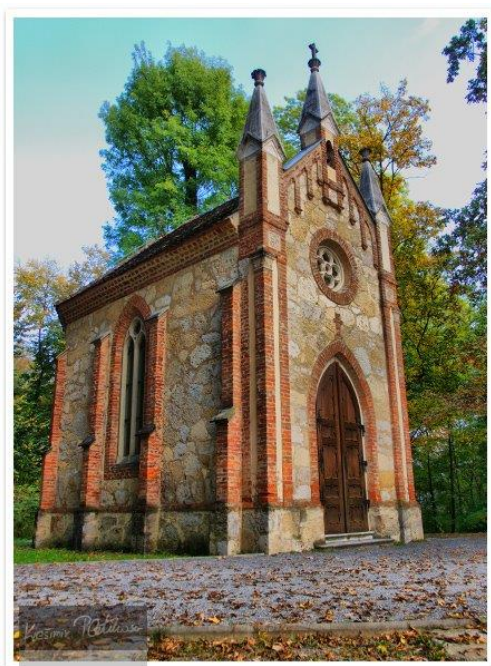
³⁰ Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprešića, Zaprešić 2020., str. 18

³¹ Ibidem

³² Ibidem

³³ U narodu zvan Đuro.

Slika 5. Kapelica sv. Josipa u Novim dvorima

Izvor: Mapio.net, <https://mapio.net/pic/p-17739169/>, (31.07.2022)

Ban Josip Jelačić umro je 20. svibnja 1859. godine i za sobom ostavlja oporuku kojom svo pravo na njegova pokretna i nepokretna dobra daje svojoj supruzi Sofiji Jelačić tako dugo dok ostane udovica.³⁴ Četiri godine nakon banove smrti, Sofija se udaje za grofa Adolfa Dubskog, a Nove dvore, kao i ostalu banovu ostavštinu, nasljeđuje njegov mlađi brat Juraj. Prema nalogu svoga starijeg brata, na imanju daje izgraditi obiteljsku grobnicu, a taj zadatak povjerio je 1884. godine poznatom arhitektu Hermannu Bolléu. Grobnica je djelomično građena od kamena donesenog sa zagrebačke katedrale nakon njenog stradavanja u razornom potresu 1880. godine.³⁵

Nakon burne 1945. godine grobnica je, zajedno s kapelicom, bila devastirana, a inventar pokraden. Devedesetih godina kreće renovacija dvaju objekata, a posmrtni ostaci sele se na groblje na Mirogoj, a nakon obnove, 1992. godine vraćaju se i polažu u obiteljsku grobnicu

³⁴ Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprješića, Zaprješić 2020., str. 19

³⁵ Ibidem

gdje i danas počiva 14 članova obitelji Jelačić.³⁶ Na grobnici se posebno ističe grb obitelji Jelačić ispod kojeg je uklesana i poznata banova uzrečica: „Što Bog dade i sreća junačka!“³⁷

Slika 6. Grobnica obitelji Jelačić

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprrešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (31.07.2022)

4.2.2. Manifestacija „Dani Jelačića“

Sada već i poznata manifestacija širem krugu javnosti, a mnogima i jedna od asocijacija na grad Zaprrešić, zasigurno su Dani Jelačića. Manifestacija koja se tradicionalno održava u listopadu, mjesecu kada je rođen najpoznatiji stanovnik grada – ban Josip Jelačić i kada su ujedno i Dani grada Zaprrešića. Dani Jelačića, u organizaciji Turističke zajednice grada Zaprrešića, nude bogate cjelodnevne programe za svaki uzrast, pa tako se na ovoj manifestaciji uvijek nađe ponešto za svakoga.

Ovom manifestacijom nastoji se posjetitelje odvesti na putovanje, u ne tako nam davnu prošlost, i upoznati s banom kao najpoznatijom hrvatskom ličnošću. Veselo putovanje započinje u zabavno – tematskom Jelačić vlaku koji omogućuje posjetiteljima da se s

³⁶ Gambiraža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprrešića, Zaprrešić 2020., str. 20

³⁷ Geslo koje je ban Josip Jelačić upotrijebio 10. rujna 1848. godine u pismu upućeno njegovom bratu Juraju u Italiju kada je sa svojom vojskom bio u Varaždinu spremajući se na prelazak Drave prema Mađarskoj.

Glavnog zagrebačkog kolodvora ukrcaju i prepuste da ih odvede u čaroban svijet grofova i grofica u raskošnim krinolinama.

Na zaprešićkom željezničkom kolodvoru putnike dočekaju Jelačićke – zaprešićke mažoretkinje koje ih upućuju do autobusa koji ih vozi pred sam ulaz u aleju Novih dvora. Tamo ih, kao pravi domaćini, dočekaju ban i njegova supruga – grofica Sofija, koji se u najboljem raspoloženju družu i fotografiraju s gostima.

Osim druženja s kostimiranim povijesnim i fikcionalnim likovima, za mališane je osigurano pregršt zabave uz edukativno – zabavne radionice, predstave za djecu i odrasle koje izvode dramska grupa Max Teatar koja djeluje u gradu, bogata ugostiteljska ponuda, „chill“ zona na paletama i balama sijena koji se savršeno uklapaju u Novodvorski ambijent, ponuda raznih domaćih proizvoda, rukotvorina i antikviteta lokalnih OPG-ova i ono najinteresantnije posjetiteljima – vožnja kočijama.³⁸

U večernjim satima slijede koncerti raznih domaćih i međunarodnih izvođača koji s radošću prihvaćaju poziv da nastupaju na najljepšoj zaprešićkoj pozornici – u dvorištu bana Josipa Jelačića.

Slika 7. Dani Jelačića

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (31.07.2022)

4.2.3. Ciklus „Ban. Glazba. Uspomena.“

Glazbena priča koja već dvije godine upotpunjuje turističku ponudu grada Zaprešića je Ciklus koncerata pod nazivom „Ban. Glazba. Uspomena.“. Turistička zajednica grada u srpnju ili rujnu organizira koncerte na otvorenom raznih domaćih i stranih izvođača koji poznatim

³⁸ Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (01.08.2022.)

stihovima, melodijom i dobrim raspoloženjem privlače i zabavljaju publiku, kako domaću, tako i stranu. Dosad su na najpoznatijoj ljetnoj zaprešićkoj pozornici nastupali Massimo, Vanna i Doris Dragović. Ove godine Turistička zajednica grada Zaprešića odlučila je otići korak dalje i ovom događanju pripojila i strane izvođače, pa je tako publika mogla uživati u čarobnoj glazbenoj večeri koju im je priuštio poznati talijanski pop – operni trio Il Volo. Oni su ujedno i otvorili ovaj glazbeni ciklus u sklopu kojeg je idući dan nastupao i crnogorski pjevač, već dobro poznat hrvatskoj publici – Sergej Ćetković, a ovu glazbenu priču zatvorio je najpoznatiji dalmatinski sastav – Tomislav Bralić i klapa Intrade.

Ovaj glazbeni događaj odvija se na pozornici ispred dvorca bana Josipa Jelačića okruženog višestoljetnom šumom i pod zvjezdanom nebom što sve skupa čini čaroban i jedinstven doživljaj i ugođaj. Taj prekrasan ambijent ujedno je i glavni adut za privlačenje publike koja na ovo događanje pristiže iz svih gradova Republike Hrvatske, a uvođenjem stranih izvođača, mnogobrojnoj domaćoj publici priključila se i publika iz stranih država. Ova glazbena čarolija idealna je prilika da se i stranim posjetiteljima približi i dočara Jelačićev grad.³⁹

4.2.4. Tematske vodene ture i interpretacijske šetnje

Kako ne bi ostalo samo na tome da se Novi dvori, kao turistička destinacija grada, iskorištavaju jedino u proljetnim i ljetnim mjesecima kada su vremenski uvjeti pogodniji za organizaciju događanja na ovom prostoru, i tijekom jesenskih i zimskih mjeseci ovaj lokalitet privlači posjetitelje iz okolnih gradova Republike Hrvatske. Stručna vodstva, tematske ture i interpretacijske šetnje odvijaju se tijekom cijele godine. Sudjelujući u njima, posjetitelji imaju prilike, uz stručno vodstvo lokalnih vodiča, pobliže upoznati Nove dvore, ali i ostale lokalitete u gradu Zaprešiću.

Turistička ponuda grada Zaprešića također se okrenula, sada već dobro rasprostranjenom, novom turističkom trendu – Storytelling⁴⁰. Ovaj kulturno – turistički proizvod na interaktivan, zanimljiv i drugačiji način približava ponekad jednolične povijesne činjenice svim sudionicima. Pripovijedajući legende i povijesno autentične priče, vodič uključuje i sudionike što uvelike pridonosi cjelokupnom doživljaju i ostavlja poseban utisak na posjetitelje.

³⁹ Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (01.08.2022.)

⁴⁰ Engl. Storytelling – pripovijedanje.

Jedna od najpoznatijih tematskih tura i interpretacijskih šetnji u kojoj posjetitelji mogu uživati je tura „Moj stric ban“ u kojoj licencirani turistički vodič utjelovljuje historijski lik Anke Jelačić⁴¹ i život u Dvorima prepričava u prvom licu. Ovo je ujedno i kostimirana tura jer je vodič obučen u haljinu koja doliči ženskoj odjeći iz toga doba.

Također, posjetitelji mogu sudjelovati i u vođenoj kostimiranoj turi „Genijalnost bana u tri čina“ u sklopu koje se obilazi cijeli vlastelinski posjed hrvatskog bana Josipa Jelačića. Turu vode tri licencirana turistička vodiča koji predstavljaju žene radnice koje su se brinule o imanju bana i grofice. Osim o povijesnom značaju, priča se i o zanimljivostima iz života bana i njegove obitelji kao i o gospodarstvu i načinu života u 19. stoljeću.⁴²

Večernje ture Novim dvorima predstavljene su prvi puta 2019. godine tijekom obilježavanja Dana Jelačića. Zbog velikog interesa, Turistička zajednica grada Zaprešića, odlučila ih je učestalo provoditi. Licencirani turistički vodič utjelovljuje lik travarice koja je liječila bana Jelačića i sa sudionicima dijeli mračne tajne s dvora, savjete i recepte za čarobne napitke i omogućuje da sudionici Nove dvore dožive na potpuno drugačiji način.⁴³

Slika 8: Tematska tura „Moj stric ban“

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (02.08.2022)

⁴¹ Anka Jelačić je bila banova nećakinja, od Đure Jelačića kćer, ali i posljednji potomak obitelji Jelačić.

⁴² Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (01.08.2022.)

⁴³ Ibidem

Slika 9: Noćna tura

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (02.08.2022)

Slika 10. Tematska tura „Genijalnost bana u 3 čina“

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (02.08.2022)

4.3. Turistička valorizacija materijalne kulturne baštine – Muzej Matije Skurjenija

Muzej Matije Skurjenija otvoren je za posjetitelje od utorka do nedjelje i osim stalnog postava umjetnika čije ime muzej i nosi, ovaj prostor također se iskorištava i za neka druga događanja koja privlače posjetitelje. Kako je prethodno napomenuto, muzej ugošćuje djela drugih umjetnika, domaćih i stranih. Također, prostor muzeja pokazao se kao akustički idealno mjesto za održavanje koncerata, a rustikalni ambijent kao savršena lokacija za razne promocije.

4.3.1. Općenito o Matiji Skurjeniju i muzeju

Matija Skurjeni bio je slikar naive i nadrealizma. Rođen je 14. prosinca 1898. godine u Veternici kraj Zlatara u Hrvatskom zagorju.⁴⁴ Nije rođen u Zaprešiću, ali se u ovaj grad doselio 1953. godine i očito ga je jako volio kada je upravo njemu odlučio pokloniti svoj opus slika, grafika i ulja na platnu zbog čega Zaprešić danas ima muzej.

Rodio se u vrlo siromašnoj obitelji zbog čega nije imao prilike pohađati školu, te je pisati naučio od starije braće i kasnije u vojsci.

U Prvom svjetskom ratu sudjelovao je i borio se na istočnom i talijanskom bojištu gdje je bio ranjen. Kao pružni radnik, sudjeluje u izgradnji pruge Karlovac – Metlika – Novo mesto što bi moglo objasniti njegovu „opsjednutost“ vlakovima i prugama koji su bili česti motiv njegovih radova. Tamo počinje učiti soboslikarski zanat gdje isti i završava. Njegova prva slika na papiru bila je „Veronikin rubac“, a prvi puta izlaže 1948. godine u Zagrebu na jednoj kolektivnoj izložbi.⁴⁵ Matija se potpuno posvećuje slikarstvu nakon umirovljenja 1956. godine, a samo tri godine nakon ostvaruje i svoju prvu samostalnu izložbu u Galeriji primitivne umjetnosti u Zagrebu.⁴⁶ U likovnim katalozima i kritičarskim člancima često ga se nazivalo „zaprešićkim sanjarom“ jer je slikao kroz snove. Naime, sanjao bi nešto, a ujutro kada bi se probudio, taj san bi na neki način zabilježio i odlučio hoće li prenijeti na platno. Tako je većina njegovih djela i nastala. Tehnika kojom je Matija slikao naziva se „igličasti impresionizam“ ili „crtičanje“ što je, naravno, iziskivalo i više vremena da sliku završi, ali ujedno i budilo dodatno divljenje likovnih kritičara. Njegova djela izlagana su diljem Europe

⁴⁴ Muzej Matije Skurjenija, <https://muzej-matija-skurjeni.hr/zivotopis/>, (02.08.2022.)

⁴⁵ Ibidem

⁴⁶ Ibidem

u brojnim europskim gradovima - Parizu, Kölnu, Stockholmu, Bratislavi itd. gdje su okrunjena i nagradama. Matija je također i jedan od suosnivača Društva naivnih umjetnika uz ostale poznate hrvatske naivce.

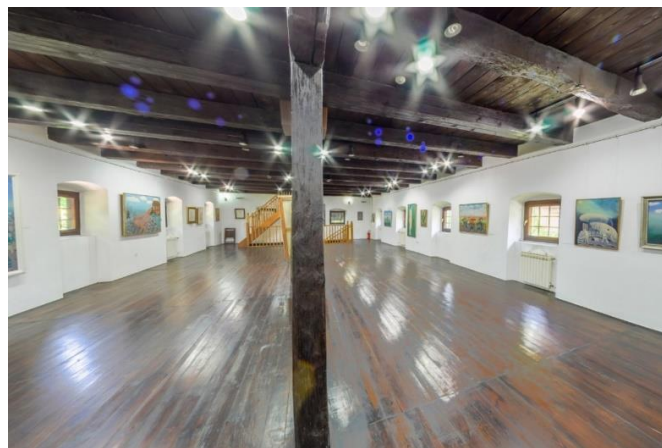
Od 1975. godine, kada ga je zadesila bolest, Matija više nije mogao slikati desnom rukom koja je patila od posljedica moždanog udara.⁴⁷ Pokušao je slikati lijevom, ne želeći odustati od svog životnog poziva, ali nažalost nije mogao pa su neka njegova djela ostala nedovršena. Umro je 4. listopada 1990. godine u voljenom Zaprešiću, čiji je bio počasni građanin.⁴⁸

Kada je Matija poklonio svoj bogati opus, isti je trebalo negdje smjestiti pa se 1987. godine zgrada nekadašnje žitnice renovira i u nju se smještaju Matijina djela. Iste godine otvara se i Galerija „Matija Skurjeni“. Godine 1995. općina Zaprešić prerasta u grad i šalje zahtjev Ministarstvu kulture da i galerija preraste u muzej. Pet godina nakon, Galerija „Matija Skurjeni“ je dobila status Muzeja Matije Skurjenija.

Prizemlje muzeja posvećeno je najpoznatijem zaprešićkom stanovniku – banu Josipu Jelačiću pa se tu mogu vidjeti replike portreta nekih od članova obitelji Jelačić, čiji se originali nalaze u Povijesnom muzeju u Zagrebu koji čuva najveći dio banove ostavštine. Na prvom i drugom katu je stalni postav Matije Skurjenija.

Muzej često ugošćuje i neke druge umjetnike i njihova djela. Godišnje budu četiri takve izložbe koje krasi djela kako domaćih tako i stranih umjetnika.

Slika 11. Unutrašnjost muzeja Matije Skurjenija

Izvor: Muzej Matije Skurjenija, <https://muzej-matija-skurjeni.hr/>, (02.08.2022)

⁴⁷ Kobešćak, M., Crtice iz života Matije Skurjenija, Odbor za obilježavanje 100. godišnjice rođenja Matije Skurjenija, Zaprešić 1998., str. 9

⁴⁸ Ibidem

4.3.2. Izložbe

Muzej Matije Skurjenija godišnje ugosti četiri izložbe. Uglavnom su to umjetnici iz raznih dijelova Republike Hrvatske, ali svoje mjesto u staroj žitnici pronašlo je i nekoliko djela stranih umjetnika. Budući da je Matija Skurjeni bio izuzetno cijenjen izvan granica Hrvatske, njegova djela gostovala su u mnogim Europskim zemljama. Češće je to bilo za njegova života, ali suradnja muzeja i stranih galerija i muzeja opstala je i nakon njegove smrti. Jedna od zapaženijih i posjećenijih izložbi bila je zasigurno ona slovačkog umjetnika Jaroslava Nováka „Prema smislenoj/smislenijoj stvarnosti“.⁴⁹ Izložba je izazvala veliki interes javnosti što je rezultiralo i velikim brojem posjetitelja.

Među gostujućim izložbama, svoje mjesto u prostoru muzeja nađu i lokalni umjetnici i njihovi radovi. Time se želi potaknuti interes lokalnog stanovništva za umjetnost i kulturu i istu im približiti. Iako lokalni, djela ovih umjetnika uvelike privlače i pažnju šire javnosti.⁵⁰

Slika 12: Izložba Jaroslava Nováka

Izvor: Muzej Matije Skurjenija, <https://muzej-matija-skurjeni.hr/>, (02.08.2022)

⁴⁹ Muzej Matije Skurjenija, <https://muzej-matija-skurjeni.hr/>, (02.08.2022.)

⁵⁰ Ibidem

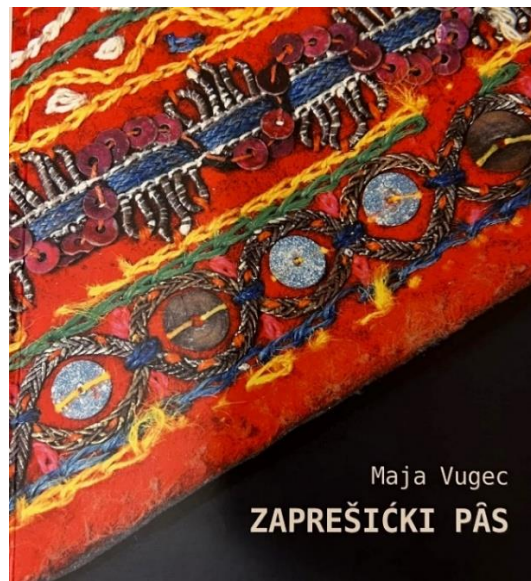
Promocije knjiga i literarne večeri

Osim izložbi, za što je prvenstveno namijenjen prostor muzeja Matije Skurjenija, ovdje se održavaju i promocije knjiga različitih sadržaja. Među zadnjim događanjima takvog tipa bila je promocija knjige „Zaprešićki pàs“⁵¹ koju je napisala i pripremila gđa. Maja Vugec kao svoj dio ostavštine sadašnjim i budućim generacijama.

Također, prostor se koristi i za različita literarna događanja kao što su Zaprešićke kajkavske večeri koje okupljaju udruge i pjesnike koji svojim pjesmama njeguju kajkavštinu. Udruga „Poezija subotom“⁵² nekoliko puta je organizirala svoje javne skupove u muzeju Matije Skurjenija.

Promocije knjiga i literarne večeri pokazale su se kao izvrstan primjer njegovanja i očuvanja tradicije ovog podneblja, ali prvenstveno kao način upoznavanja posjetitelja i lokalnog stanovništva s baštinom grada Zaprešića.⁵³

Slika 13: Knjiga „Zaprešićki pàs“

Izvor: KUD „Ban Josip Jelačić“, <http://www.kud-banjelacic.hr/>, (02.08.2022)

⁵¹ Zaprešićki pàs ručno je izvezen pojas raznobojnim koncem na crvenoj čoji s našivenim industrijskim zlatnim trakama, a dio je ženske narodne nošnje zaprešićkog kraja.

⁵² Udruga „Poezija subotom“ osnovana je 2018. godine i bavi se održavanjem tribina, javnih skupova i okruglih stolova, izdavaštvom i njegovanjem hrvatskog književnog jezika i hrvatskih narječja.

⁵³ Muzej Matije Skurjenija, <https://muzej-matija-skurjeni.hr/>, (02.08.2022.)

4.3.3. Koncerti

Muzej Matije Skurjenija mnogi su prepoznali kao idealno mjesto za održavanje koncerata. Osim kulturno – umjetničkih društava koji redovito svojim nastupima upotpunjuju program muzeja, poznatoj sopranistici i prvakinji opere Hrvatskog narodnog kazališta Miri Vlahović prostor muzeja je drugi dom. Rođena Zaprešićanka uvijek rado nastupa u muzeju, a zaprešićka publika i ostali posjetitelji prepoznali su tu ljubav i s pažnjom ju nagrađuju.

Etno - sastav Ezerki & 7/8 koji djeluje pod okriljem hrvatsko – makedonskog društva u Zagrebu rado se vraćaju u prostor muzeja gdje su već nekoliko puta izveli svoj poznati opus makedonskih pjesama s blagim odstupanjima od originala kako bi svoju glazbu približili i mlađim generacijama.⁵⁴

Zagrebački salonski ansambl također je našao svoje mjesto pod starim gredama muzeja gdje su izvodili prekrasne ritmove argentinskog i ciganskog tanga, mađarskih pjesama i čardaša te zapanjujućih melodija šlagera.

Svi oni rado nastupaju u muzeju Matije Skurjenija, a još radije se vraćaju i svojim melodijama ožive stari prostor žitnice.

Slika 14: Nastup Zagrebačkog salonskog ansambla

Izvor: Muzej Matije Skurjenija, <https://muzej-matija-skurjeni.hr/>, (02.08.2022)

⁵⁴ Ezerki & 7/8, <https://ezerki78.net/>, (10.09.2022.)

4.4. Turistička valorizacija materijalne kulturne baštine - Dvorac Lužnica

Dvorac Lužnica jedini je dvorac na području grada Zaprešića koji je otvoren za javnost. Osim što nudi mogućnost razgleda unutrašnjosti i vanjskog dijela dvorca, također je u dvorcu moguće organizirati konferencije i seminare, te duhovne i edukativne programe.

Vrijedne sestre milosrdnice, koje upravljaju dvorcem Lužnica, nude posjetiteljima mogućnost kupnje suvenira koji su iz njihove domaće radinosti.

Također, neposredno u blizini dvorca nalazi se zgrada sa smještajnim kapacitetom koji raspolaže sa 60 jednokrevetnih i 7 dvokrevetnih soba. U svakoj sobi nalazi se tuš, WC, telefon i Wi-Fi, a u dvorcu je na raspolaganju i restoran Marijin dvor – blagovaonica za oko 80 osoba na čijem se meniju nalazi domaća hrana iz lužničkog vrta i domaćinstva.

Dvorac, kao i prirodni ambijent koji ga okružuje, domaćin je i nekih manifestacija grada Zaprešića. Svake godine u mjesecu srpnju održavaju se Žetvene svečanosti u organizaciji Zavičajnog ekološkog društva Zaprešić, a na spomendan sv. Lucije održava se sada već tradicionalna manifestacija „Dvorac pod svijećama“.⁵⁵

4.4.1. Općenito o dvorcu Lužnica

Kao i ostali dvorci Hrvatskoga Zagorja i dvorac Lužnica izgrađen je krajem 18. stoljeća u stilu kasnog srednjoeuropskog, a najviše austrijskog baroka. Najstariji zapisi o dvorcu potječu iz 1761. godine u kojem se, uz posvetu grofovske kapele, spominju i Čikulini⁵⁶ kao prvi vlasnici imanja Lužnica. Nakon brojnih parnica među plemićima, dvorac dolazi u ruke moćne plemićke obitelji baruna Raucha⁵⁷ koji su 1791. godine dali izgraditi današnji dvorac kao jednokatni i trokrilni objekt s četiri cilindrične kule na rubovima dvora, dok se na zapadnom krilu smjestila kapela sv. Križa koju krase oltar iz doba rokoka.⁵⁸ Kao što je to i bivalo u dvorcima, prizemljem i podrumom koristila se posluha, a na katu su bile smještene spavaće

⁵⁵ Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/>, (10.09.2022.)

⁵⁶ Čikulini se također spominju i kao drugi vlasnici imanja Novi dvori.

⁵⁷ Levin barun Rauch de Nyek bio je obnašatelj banske časti za sklapanje hrvatsko – ugarske nagodbe i prvi hrvatski ban nakon 1868. godine. Bio je jedan od osnivača i vođa Hrvatsko – vugerske stranke čiji je bilj bio borba protiv Hrvatskog narodnog preporoda i bezuvjetna unija Hrvatske i Ugarske. Također je bio i otac Pavla Raucha – hrvatskoga bana od 1908. – 1910. godine. (Izvor: Wikipedija - https://hr.wikipedia.org/wiki/Levin_Rauch; 10.09.2022.)

⁵⁸ Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/>, (10.09.2022.)

sobe i sobe za boravak namijenjene vlasnicima kao višem društvenom sloju. Hodnici su smješteni uz unutrašnju stranu dvorca uz koje se nalaze sobe oblikih svodova. Glavna dvorana, smještena u središnjoj osi dvorca, istaknuta je oblikovanjem pročelja. Unutrašnjost dvorca i dalje čuva ponešto izvornog inventara poput ormara, kalijeve peći i stubišne balustrade⁵⁹, iako je izvorni namještaj uglavnom izgubljen. Posljednji vlasnik dvorca iz obitelji Rauch bio je barun Geize Rauch. Nakon njegove smrti, Družba sestara milosrdnica reda sv. Vinka Paulskoga, kupile su dvorac od njegove udovice Ane Rauch s pripadajućim zemljištem. Sestrama, kao novim vlasnicama, prvenstveno je bio cilj dvorac i njegov okolni pejzaž prenamijeniti u smještaj i odmaralište za stare i nemoćne sestre. Osim da pomognu svojim sestrama, također su htjele doprinijeti i zajednici kojoj su sada pripadale pa su tako kreirale mnoge odgojno – obrazovne, ali i dobrotvorne sadržaje kao što su npr. domaćinska škola, dječji vrtić, glazbeni satovi i sl.⁶⁰

Nemir i neimaštinu koje je Drugi svjetski rat nosio sa sobom zahvatio je i Lužnicu. Tih se godina živjelo skromnije, a nedostajalo je i radne snage da se ogromno zemljište obrađuje što je uzrokovalo lančanu reakciju budući da su časne zahvaljujući poljoprivredi i stočarstvu prehranjivale starački dom, Vinogradsku bolnicu, kao i srednju školu u Gundulićevoj ulici u Zagrebu. Tijekom komunističke vlasti na ovim prostorima, sestrama su oduzeti veliki dijelovi zemljišta što je znatno ugrožavalo čak i njihovu egzistenciju. I nakon teških i izazovnih ratnih godina časne sestre su i dalje nastavile svoju dobrotvornu tradiciju.⁶¹

Danas je Lužnica Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor te ima duhovnu, kulturnu i povijesnu značajku. Posebnosti Centra doprinosi i zeleni živopisni ambijent kojeg krasi veliki engleski perivoj s ribnjakom, šetnicama i šumarcima kao idealan prostor za spokoj i opuštanje.

Slika 15. Dvorac Lužnica

Izvor: Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/>, (12.08.2022)

⁵⁹ Balustrada (talijanski) – ograda balkona koja, osim što je funkcionalna, krasi stubišta, a sastavljena je od niza povezanih drvenih, metalnih ili kamenih stupića balustera. (Izvor: Proleksis enciklopedija – www.proleksis.lzmk.hr, 15.09.2022.)

⁶⁰ Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/>, (15.09.2022.)

⁶¹ Ibidem

4.4.2. Konferencije i duhovni seminari

Centar Marijin dvor, čije je središte dvorac Lužnica, nudi prostor i usluge za organizaciju različitih edukativnih programa, duhovnih seminara i savjetovanja, ali i konferencija. U dvorcu se nalazi višenamjenska dvorana s 20 mikrofona s mogućnošću primanja 40 osoba. Idealan prostor za književne večeri, predstavljanje knjiga i čitanja poezije. Nešto veći prostor za konferencije nalazi se u podrumu dvorca koji prima oko 150 osoba i multimedijски je opremljen. Također, dvorac je opremljen i dizalom što ga čini i pristupačnim za osobe s invaliditetom.⁶²

Park dvorca, koji je ujedno i spomenik parkovne arhitekture, uređen je s tri velike i četiri male natkrivene sjenice sa stolovima koji su na raspolaganju tijekom pauza ili za fotografiranje, ali i za organizaciju raznih programa za djecu i odrasle.⁶³

4.4.3. Proizvodnja vlastitih proizvoda

Ono po čemu je dvorac Lužnica zasigurno poznat je to da ju vode vrijedne i poduzetnički nastrojene sestre milosrdnice koje svojim domaćim proizvodima već godinama oduševljavaju posjetitelje. U njihovoj ponudi tako se može naći ljekoviti lužnički čaj za cjelokupnu okrepu. Pri njegovoj izradi koristi se čak 25 ljekovitih trava koje sestre prikupljaju iz okolice dvorca, drugih proizvođača, ali i diljem Hrvatske, a slava ljekovitog čaja prelazi čak i granice Europe. I Turistička zajednica Zagrebačke županije također je prepoznala dragocjenost ovog proizvoda te centru Marijin dvor dodijelila Priznanje „Zeleni cvijet“ sa zlatnim znakom za originalni suvenir⁶⁴ – Lužnički čaj.

Lužnički melem načinjen od Gospine trave, stolisnika, nevena, lavande i smilja te čistim pčelinjim voskom i prirodnim aromatičnim uljima.

Časne sestre proizvode i svoju domaću tjesteninu – lužničku tjesteninu u različitim oblicima, a sestre milosrdnice pripremaju je od domaćih jaja i domaće pirove pšenice i pšenice.

⁶² Lužnica: Duhono – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/ponuda/najam-dvorca-i-parka/>, (15.09.2022.)

⁶³ Ibidem

⁶⁴ Akcija u sklopu projekta „Volim Hrvatsku“ kojeg provodi Hrvatska turistička zajednica.

Prostrani okoliš dvorca časne sestre su znale iskoristiti, pa se tako na jednom dijelu nalaze i voćnjaci. Od voća uzgojenog na svom imanju, sestre pripremaju likere od: šljiva, šipka, aronije, višnje, bazge, oraha i drugog suhog i aromatiziranog voća. Ono što je najprivlačnije posjetiteljima zasigurno su likeri od maslačka i lužničkih ruža.

Vrijedne sestre svoje proizvode koje vješto i s velikom ljubavlju pripremaju prodaju kao suvenire u ukrasnim bočicama i mirisnim kutijama.⁶⁵

Slika 16: Lužnička tjestenina

Izvor: Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/>, (12.08.2022)

4.4.4. Manifestacije

Bajkoviti dvorac sa svojim čudesnim prirodnim okolišem domaćin je, sada već tradicionalnih, manifestacija grada. Tako je dvorac Lužnica domaćin Žetvenih svečanosti. Organizator ove tradicionalno – zabavne manifestacije je Zavičajno ekološko društvo Zapešić pod pokroviteljstvom Turističke zajednice grada Zapešića, a obilježavanjem završetka žetvenih radova nastoji se spriječiti zaboravljanje tradicijske žetve. Manifestacija započinje okupljanjem žeteoca – članova Zavičajno ekološkog društva Zapešić i njihovih gostiju, ispred dvorca Lužnica gdje povorka kreće prema njivi ispred dvorca na kojoj se demonstrira žetva žita. Spomenuti gosti su grupe s Međunarodne smotre folkloru koja se održava u Zagrebu krajem mjeseca srpnja i ugošćuje folklorne grupe iz čitavog svijeta. Tako su u Zapešić na žetvu do sada pristizali grupe i folklorni ansambli iz Slovačke, Rumunjske, Španjolske, Italije, Mađarske, Ukrajine, Portugala, Indonezije, Meksika i iz drugih europskih i

⁶⁵ Lužnica: Duhono – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/ponuda/proizvodi-i-suveniri/>, (15.09.2022.)

svjetskih zemalja. Manifestaciju obogaćuje i prigodan kulturno umjetnički program koji slijedi po završetku žetve i iz godine u godinu privlači sve veći broj posjetitelja.⁶⁶

Slika 17: Demonstracija žetve

Izvor: Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, (12.08.2022)

Na blagdan svete Lucije, 13. prosinca, kada domaćinstva sade pšenicu i pripremaju se za blagdan Božića, Družba sestara milosrdnica svetog Vinka Paulskog otišle su korak dalje i na taj dan pripremaju turističku poslasticu za sve posjetitelje vedroga duha. Na taj dan dvorac Lužnica, mnogi bi se složili, predstavlja se u svom najljepšem izdanju jer cjelokupan dvorac bude osvjetljen isključivo svjetlom svijeća. To bajkovito izdanje dvorca popraćeno je i najljepšim melodijama, što poznatih - što nepoznatih adventskih pjesama, a za sve posjetitelje vrijedne ruke časnih sestara pripreme i prigodnu ugostiteljsku ponudu u prostorijama blagovaonice. Dvorac je za razgled otvoren četiri sata, otprilike koliko i svijeći treba da dogori.⁶⁷

Trud i posvećenost Družbe sestara milosrdnica prepoznali su Udruga hrvatskih putničkih agencija i stručni turistički časopis „Way to Croatia“ te su tadašnjoj voditeljici programa u Duhovno - obrazovnom centru Marijin dvor, sada pokojnoj sestri Berislavi Mirjam Grabovac, dodijelili nagradu „Simply the best“ za inovativnost u turističkoj ponudi što je doprinijelo pozicioniranju dvorca Lužnice kao prepoznatljivog duhovnog i turističkog odredišta.⁶⁸

⁶⁶ Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/dogadanja/zetvene-svecanosti/>, (25.7.2022.)

⁶⁷ Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/dvorac-pod-svijecama/>, (25.07.2022.)

⁶⁸ Ibidem

Slika 18: Dvorac Lužnica pod svijećama

Izvor: Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/>, (12.08.2022)

5. SWOT ANALIZA GRADA ZAPREŠIĆA KAO TURISTIČKE DESTINACIJE

SWOT analiza predstavlja prikaz snaga, slabosti, prilika i prijetnji koje se odnose na turističku ponudu grada Zaprešića kao turističke destinacije. Analiza je napravljena na temelju provedenog istraživanja trenutne turističke ponude grada Zaprešića i stečene prepoznatljivosti destinacije na lokalnoj razini.

Tablica 2: SWOT analiza grada Zaprešića kao turističke destinacije

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - bogata kulturno – povijesna baština, - dobra prometna povezanost s ostalim obližnjim općinama i gradovima, - razvijenost različitih industrija, - raznolika ponuda manifestacija i događanja, - veliki broj ugostiteljskih objekata, - obrazovana radna snaga, - rastuće turističko središte. 	<ul style="list-style-type: none"> - mali broj smještajnih kapaciteta, - nedovoljna umreženost udruga i kulturnih društava, - skeptičnost lokalnog stanovništva prema inovativnostima u turističkoj ponudi, - slaba prepoznatljivost turističkog potencijala općenito u gradovima u kontinentalnom dijelu Hrvatske, i još uvijek pretežna orijentiranost na primorske destinacije.
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - mogućnost partnerskog povezivanja s okolnim općinama i područjima, - blizina emitivnih tržišta zapadne Europe, - blizina lokalnih emitivnih tržišta Slovenije i Zagreba, - izgradnja mosta prema Samoboru, - brendiranje grada, - suradnja s turističkim agencijama, - umrežavanje poduzetnika u turizmu na lokalnoj razini, - financiranje projekata vezanih uz kulturnu baštinu iz EU fondova. 	<ul style="list-style-type: none"> - zahtjevna birokracija i visoka porezna davanja za nove poduzetnike, - pandemija COVID – 19, - potencijalne međunarodne nestabilnosti koje mogu utjecati na turističku industriju (npr. rat u Ukrajini), - raširen vandalizam prema komunalnoj i turističkoj infrastrukturi na lokalnoj razini.

Izvor: Vlastita izrada prema programu rada turističke zajednice grada Zaprešića s financijskim planom za 2020. godinu, <https://www.visitzapresic.hr/system/wp-content/uploads/2016/04/Program-rada-za-2020.pdf>, (26.09.2022.)

Dobra prometna povezanost s glavnim gradom Republike Hrvatske, ali i blizina Slovenije svakako je prilika da se grad Zaprešić na tim područjima prepozna kao turističko emitivno tržište. Tu je važna suradnja s turističkim agencijama koje bi u svojim putnim aranžmanima nudile i neke vrste izleta u grad Zaprešić.

Iako se u gradu organizira veliki broj manifestacija, uvijek ostaje prostora za unapređenjem istih, a jedan od načina bi moglo biti češće uključivanje lokalnih udruga i kulturno – umjetničkih društava s njihovim programima, ali i povezivanje se s okolnim općinama i područjima koji danas možda nisu dio grada Zaprešića, ali su u bližoj prošlosti bile. Također, da bi se izbjeglo vremensko poklapanje održavanja različitih događanja, nužna je komunikacija i umreženost udruga, kulturno – umjetničkih društava, ali i ostalih institucija u gradu.

Ono što se pojavljuje kao veliki nedostatak u turističkoj ponudi je manjak smještajnih kapaciteta. Grad raspolaže s otprilike dvjesto kreveta u stotinjak smještajnih jedinica, ali se pokazuje inicijativa da se određeni raspoloživi objekti renoviraju i prenamijene u tu svrhu. A da bi se jednoga dana ti kapaciteti popunili, Turistička zajednica grada Zaprešića radi na brendiranju što je temelj za prepoznavanje i stvaranje identiteta destinacije.

6. ZAKLJUČAK

Grad Zaprešić svoju je turističku ponudu u posljednjih nekoliko godina podigao na višu razinu. Tome je pridonijela odluka turističke zajednice grada da se bazira na destinacijski menadžment koji je bio nužan za promicanje grada u turističke svrhe. Poznato je da je kulturna baština potencijalna turistička atrakcija koja svoju priču tek treba ispričati. Uz adekvatnu i dobro osmišljenu turističku valorizaciju ona postaje inicijator razvoja određenog područja odnosno destinacije.

Za razvoj kulturnog turizma na svome području, grad Zaprešić najčešće koristi manifestacije kao resurs i na taj način promiče svoju tradiciju i autentičnost. Kao glavni aduti za organizaciju takve vrste događanja koja iz godine u godinu privlače sve veći broj posjetitelja zasigurno su kompleks Novi dvori i dvorac Lužnica. Iako većina objekata u kompleksu nije obnovljena, turistički potencijal ovog lokaliteta nastoji se maksimalno iskoristiti, a dvorac Lužnica sa svojim parkom kao spomenikom parkovne arhitekture, pravi je primjer samoodrživosti i turističke iskoristivosti kulturnog dobra.

Muzej Matije Skrujenija, uz stalni postav nadrealističkog umjetnika, svoju turističku priču upotpunjuje organizacijom različitih promocija i literarnih događanja, a gostujuće izložbe istu podižu na višu razinu.

Svjesni važnosti interpretacije za uspješnu i kvalitetnu valorizaciju destinacije, Turistička zajednica grada Zaprešića istu promiče kroz organiziranje treninga za vodiče interpretatore kako bi se što kvalitetnije odgovorilo na sve veći apetit turista koji destinaciju žele doživjeti i osjetiti uz interaktivna vođenja koja se redovito provode na lokalitetima grada Zaprešića.

Trenutno grad Zaprešić ne bilježi značajan broj stranih turista te njegov turistički sadržaj uglavnom privlači domaće posjetitelje. Jedan od razloga tome je nedostatak smještajnih kapaciteta u gradu. Svoju turističku ponudu grad može usmjeravati ka ostvarivanju i razvijanju izletničkog i vikend turizma u čemu uvelike pridonosi blizina i dobra prometna povezanost s gradom Zagrebom.

Zaprešić je grad vrlo bogat prirodnom i kulturnom baštinom. Njegov povoljan geografski položaj - blizina glavnoga grada Republike Hrvatske te dobra prometna povezanost svakako su potencijal za dodatan turistički razvoj i svojim prirodnim i kulturnim dobrima zasigurno opravdava, u javnosti vrlo često korišten izraz: „Dragulj nadomak metropole“.

POPIS LITERATURE

KNJIGE:

1. Grad Zaprešić, Monografija Grada Zaprešića, Grad Zaprešić, Zaprešić 2015.
2. Jelinčić, D.A.: Abeceda kulturnog turizma, Meandarmedia, Zagreb, 2008.
3. Jelinčić, D.A.: Kultura u izlogu, Meandarmedia, Zagreb, 2010.
4. Kobešćak M., Crtice iz života Matije Skurjenija, Odbor za obilježavanje 100. godišnjice rođenja Matije Skurjenija, Zaprešić, 1998.

ČASOPISI:

1. Richards, G., Od kulturnog do kreativnog turizma: europske perspektive, Turizam: stručni časopis za turistička pitanja, Vol. 50, 2002., str. 229-236

ZAKONI:

1. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Narodne novine (NN 62/20), <https://www.zakon.hr/z/340/Zakon-o-za%C5%A1titi-i-o%C4%8Duvanju-kulturnih-dobara>, 30.07.2022.

OSTALO:

1. Gambiroža Knez, A., Sirotić, G., Zrilić, I.: Novi dvori Jelačićevi, Turistička zajednica grada Zaprešića, Zaprešić 2020.

INTERNETSKE STRANICE:

1. Ezerki & 7/8, <https://ezerki78.net/>, 10.09.2022.
2. Grad Zaprešić, <https://zapresic.hr/>, 31.07.2022.
3. Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=5609>, 05.09.2022.
4. Institut za turizam, https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/001_160128-AP_kulturni.pdf, 30.07.2022.
5. Kud „Ban Josip Jelačić“, <http://www.kud-banjelacic.hr/>, 03.08.2022.
6. Lužnica: Duhovno – obrazovni centar Marijin dvor, <https://luznica.com/>, 15.09.2022.
7. Mapio.net, <https://mapio.net/#gsc.tab=0>, 31.07.2022.
8. Muzej Matije Skurjenija, <https://muzej-matija-skurjeni.hr/>, 02.08.2022.
9. Turistička zajednica grada Zaprešića, <https://www.visitzapresic.hr/>, 25.07.2022.

10. Wiki – dveri, <http://www.wiki-dveri.info/wiki>, 28.07.2022.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Akcijski plan razvoja kulturnog turizma u RH.....	10
Tablica 2: SWOT analiza grada Zaprešića kao turističke destinacije	35

POPIS SLIKA

Slika 1. Grb grada Zaprešića.....	13
Slika 2: Mapa Novih dvora.....	15
Slika 3. Vršilnica.....	16
Slika 4. Žitnica:	17
Slika 5. Kapelica sv. Josipa u Novim dvorima	18
Slika 6. Grobnica obitelji Jelačić.....	19
Slika 7. Dani Jelačića.....	20
Slika 8: Tematska tura „Moj stric ban“	22
Slika 9: Noćna tura	23
Slika 10. Tematska tura „Genijalnost bana u 3 čina“	23
Slika 11. Unutrašnjost muzeja Matije Skurjenija.....	25
Slika 12: Izložba Jaroslava Nováka.....	26
Slika 13: Knjiga „Zaprešićki pàs“	27
Slika 14: Nastup Zagrebačkog salonskog ansambla	28
Slika 15. Dvorac Lužnica.....	30
Slika 16: Lužnička tjestenina	32
Slika 17: Demonstracija žetve.....	33
Slika 18: Dvorac Lužnica pod svijećama	34